

staat. In januari en juni 1798 deden radicale groeperingen uit de volksvertegenwoordiging krachtige pogingen de financiële eenwording van het land te forceren en een nieuwe grondwet te doen afkondigen, doch in september 1801 deed een volgende staatsgreep de stappen naar unificatie van bestuur inclusief financiën teniet.

In latere jaren zullen nog R.J. Schimmelpenninck, Lodewijk Napoleon en de Inlijving volgen, maar dat voert ons verre heen over de jaren 1802-1804 waartoe dit verhaal zich beperkt¹).

Krachtens de grondwet van 1801 stond aan het hoofd van de staat een Staatsbewind van twaalf personen. Dit Staatsbewind benoemde het Wetgevend Lichaam, een soort parlement, maar was daaraan geen verantwoording schuldig. Onder het Staatsbewind hing een aantal colleges of ministeries. Het Staatsbewind oefende een autoritair, inspraakloos gezag uit, wat wel het voordeel had dat het zonodig ijlings beslissingen kon nemen. Iedereen zat vlak bij elkaar in Den Haag. De dagelijkse bestuurswerkzaamheden bleven echter, sterk gedecentraliseerd, de taak van de gewestelijke en lokale autoriteiten. Als los zand hingen de Nederlanden aan elkaar. Dat zou tot aan de Inlijving zo blijven.

Aan het hoofd van het ministerie van Financiën stonden de Thesaurier-Generaal en Raden. Zij werden via het Staatsbewind maar ook wel rechtstreeks geconfronteerd met de exorbitante Franse eisen en moesten maar zien hoe ze de openbare financiën in de hand hielden. Het deficit stijgt onrustbarend. Op 4 februari 1802 komt Financiën met voorstellen voor wat wij een staatslening zouden noemen, in de vorm van een Vrijwillige Negotiatie. Niet de eerste, overigens, maar wel met aantrekkelijke condities.

In een uitvoerige brief van deze datum²) aan het Staatsbewind en het Wetgevend Lichaam van het Bataafsche Gemeenebest doen Thesaurier-generaal en Raden van Financiën het voorstel om niet, zoals al eerder was geschied, een zware onvrijwillige heffing op Bezittingen (vermogen) en Inkomsten op te leggen, doch een Vrijwillige Negotiatie, met een looptijd van acht jaar, jaarlijks voor eenachtste losbaar, ten belope van f 30.000.000 tegen vijf procent, met daaraan verbonden een loterij met f 12.000.000 aan prijzen. De loterij was een lokkertje: wie voor f 1000 of f 500 of f 250 inschreef ontving gratis een heel, half of kwart lot. En als men zijn inschrijving ook nog meteen betaalde, kreeg men een korting. Naast deze loterijlening stelde Financiën voor de zoveelste keer voor om over te gaan tot een lichte achtjarige heffing telkens van